

Lukács Csaba: Felnőtt a szabadegyetem (Magyar Nemzet Online, 2003. július 26.)

Lukács Csaba

A bálványosi tábor olyan, mint a világ általában: aki fontosnak tartja, részt vesz rajta hívatlanul is, ám olyan is akad, akit ha hívnak, akkor sem megy el. Amikor 1990-ben, egy füstös kézdivásárhelyi házibuliban megszületett a közös együttlét gondolata, senki sem gondolt arra, hogy a nem hivatalos román-magyar párbeszéd egyik legfontosabb fórumát teremti meg a székelyföldi fenyőfák alatt. Mint ahogy az sem volt betervezve, hogy a fiatal résztvevők és előadók később miniszterelnökké, miniszterré, államtitkárrá, egyszóval a két ország vezetésében fontos pozíciókat betöltő döntéshozókká válnak.

A bálványosinak elnevezett folyamat spontán módon indult egy olyan korban, amikor még voltak illúziók, amikor még mindkét ország lakói a szabadság friss zamatától megittasodva hittek a gyors és mellékhatásmentes változásokban. Bár a tábor gyorsan kinőtte Bálványost, és a tágasabb Tusnádfürdőre költözött, a párbeszédre való igény nem változott az időközben megtízszereződött hallgatóság köreiből. S bár a tizennégy esztendő alatt a román-magyar hivatalos politikai kapcsolatok legalább olyan szeszélyesek voltak, mint az idején tusnádfürdői időjárás, a tábor – a kormányok és koalíciók színezetétől, valamint a diplomáciai jegyzékváltások hangnemétől függetlenül – stabil fórumként tudott megmaradni.

A „szervuszgeneráció” a rövidnadrágos politizálás szellemi közösségévé alakult, amelyet immár nem lehet megkerülni. A kezdeti őszinteség ma már minőséggel párosul a kormányzati tapasztalat birtokában, a szakma és a politika egyidejű jelenlétével telik el a hét. Délelőtt együttgondolkodással, este pedig szórakozással, irodalommal vagy színházi előadásokkal múlnak a napok. Románok, magyarok, csángók, nyugat-európaiak és a Balkánról érkezettek vitatják meg – sör és kürtőskalács mellett – a világ dolgait.

Idén agresszív konkurenciával is számolnia kellett a kezdeményezésnek. A marosvásárhelyi ellenrendezvény szórakoztató tábornak indult, aztán egy finom árukapcsolás eredményeképpen megjelentek a szocialista politikusok is, román államtitkárok társaságában vokálózva a Republic és a Zanzibár nevű zenekaroknak. A személyi igazolványra érett, tizennégy esztendő tábor azonban felvette a kesztyűt: a bukaresti és budapesti hatalom minden igyekezete ellenére a résztvevőket nem tudták máshova csalogatni, és a költségvetési forintok hiánya sem ment a minőség rovására.

A XI. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor mindkét funkciója működött – soha ennyi egyetemi tanár és neves előadó nem volt még együtt, mint idén, és soha anynyi anyaországi résztvevő nem volt kíváncsi a rendezvényre, mint az elmúlt napokban. A párbeszéd folytatódik: tegnap sokezes hallgatóság előtt Orbán Viktor, a Fidesz elnöke, Emil Constantinescu volt román elnök, Adrian Severin, az EBESZ-parlament elnöke és Schöpflin György londoni politológus mondhatták el, miként gondolkodnak a nemzeti érdek érvényesítéséről az integrációban.

Bálványos töretlen sikere azt mutatja: bármilyen szelek is fújjanak Budapesten és Bukarestben, egy értékelvű párbeszédre minden külső körülmény és akadály ellenére szükség van. És egy közös nyelvre, amelyen az Olt mellett, a fenyőfák árnyékában, a kürtőskalács illata mellett jól elbeszélgethetünk egymással.

Világmegváltás helyett egyszerű cél is elég: folytatni kell.